

Obhajoba rigorózne práce

Pochválený buď Pán Ježiš Kristus!

1. TITULNÝ LIST

Predtým ako začneme, sa Vám chcem poďakovať za Váš čas a ochotu spojenú s obhajobou rigorózne práce. Volám sa Ondrej Miškovič, absolvoval som Katolícku teológiu v roku 2019 na Teologickej fakulte v Košiciach a po jej absolvovaní som sa rozhodol na písanie rigorózne práce s názvom Chápanie národa a národnej identity vo filozofii štúrovcov. Dovoľte mi prosím Vám v nasledujúcich minútach predstaviť rigoróznú prácu.

2. ŠTRUKTÚRA PRÁCE

Rigorózna práca je rozdelená na tri kapitoly, na ktoré nadväzujú tri prílohy. Prvá kapitola sa zaoberá historicko-filozofickým kontextom štúrovcov, kde rozoberám historické vymedzenie na základe troch kritérií: Chronológie, Biografie a Ideí a druhá podkapitola sa zameriava na ovplyvňujúce faktory filozofie, ktorá nepochybne patrí do slovenských dejín.

Druhá kapitola rozoberá kategórie národa a národnej identity štúrovskej filozofie. Národné kategórie definujeme na základe územia, jazyka, kultúry a hospodárskeho života a kategórie národnej identity na základe náboženstva, ducha človečenstva a srdca.

3. ŠTRUKTÚRA PRÁCE

Tretia kapitola rozvíjala chápanie národa a národnej identity v kontexte medzníkov a ideí tejto filozofie. V tejto kapitole hľadáme na ich filozofiu komplexne. Od smrti posledného národného buditeľa Samuela Štefanoviča ubehlo presne 40 184 dní. Odvtedy slovenský národ bol svedkom viacerých režimov, vlád a samozrejme generácii bežných ľudí s neobyčajnými príbehmi, ktoré boli často písané i krvou, väzením a utrpením.

Prílohy práce z nej tvoria výnimočné dielo, do ktorého boli behom písania práce prehľadne zaznamenávané všetky skutočnosti. Vymedzujem filozofiu štúrovcov na základe udalostí slovenského národa od kodifikácie prvej slovenčiny Bernolákom, po začiatok prvej Československej republiky. Prehľad je v práci zobrazený i na časovej priamke.

Výnimočnosťou je i na čas veľmi náročná tvorba zbierky výrokov štúrovcov o národe a národnej identite. Práca neostáva v prílohách len pri výskume minulosti, ale čitateľovi poskytuje zoznam ďalšej literatúry o štúrovskej filozofii.

4. CIEĽ A ČIASTKOVÉ CIELE PRÁCE

Už pri prvých dňoch písania som prichádzal na problém, že sa v literatúrach rôznili informácie o časovom rozmedzí štúrovského obdobia. Hlavný cieľ práce charakterizovať štúrovcov však musel byť rozvinutý o otázky:

Koho zaradzujeme do filozofie štúrovcov a prečo?

Kedy a aké obdobie môžeme pokladať za „obdobie štúrovcov“ ?

Ako samotní štúrovci reagovali na skutočnosti a filozofické prúdy, ktoré neskôr ovplyvnili ich myslenie a filozofiu?

Kto vlastne boli štúrovci?

5. METODOLÓGIA PRÁCE

Predmetom skúmania boli okrem vedeckých publikácií i samotné vyjadrenia štúrovcov. Objektom skúmania bolo ich myslenie a akú malo interpretáciu v dejinách slovenského národa. Ako metóda skúmania bola zvolená analýza a syntéza a pracovný postup bol v značnej miere pozastavovaný tým, že v žiadnej literatúre nebolo obdobie presne definované, ako obdobie štúrovej filozofie alebo sa nikde nenachádzal presný menný zoznam štúrovcov. Ak niekde tieto zoznamy boli tak porovnaním s ostatnými sme prichádzali na fakt, že sa tieto zoznamy rôznili, preto práca ako prvá poskytuje pohľad na to, ako by sa táto filozofia mohla rozdeliť a zároveň obhajujeme svoje tvrdenia.

6. PRVÁ KAPITOLA A PRVÁ PRÍLOHA

Ako bolo spomínané, bolo potrebné tvrdenia a delenia v rigoróznejšej práci obhájiť. Prvá kapitola práce delí štúrovskú filozofiu na tri vymedzenia: chronologické, na základe života Ľudovíta Štúra; Biografické, na základe žijúcich predstaviteľov a ideové, na základe formovania národa.

7. UDALOSTI SLOVENSKEHO NÁRODA OD ROKU 1787 PO ROK 1918

Na tomto príklade vidíme, ako sme do prehľadu zadali rok 1843, podľa siedmych kategórií, na základe tohto prvého delenia vieme filozofiu na základe chronológie definovať ako obdobie dejín počas života Ľudovíta Štúra a na základe biografie ako publikačné obdobie, kedy je viac ako sedemnášť predstaviteľov filozofie štúrovcov, národných buditeľov a inšpirovaných štúrovskou filozofiou žijúcich.

8. IDEOVÉ VYMEDZENIE

Tretie delenie, ktoré navrhuje práca je tzv. Ideové vymedzenie, kde je hlavným kritériom delenia činnosť, ktorá poznačovala národ a hlavne štúrovcov v tomto období. Ideové vymedzenie v práci delíme na tri obdobia, prvé obdobie je obdobím kodifikácie slovenčiny, druhé obdobie je obdobím národných buditeľov a tretie obdobie je obdobím priamo inšpirovaných.

9. DELENIE ŠTÚROVSKEJ FILOZOFIE

Delenie bolo potrebné spätne verifikovať a načrtnúť bližšie v akom časovom rozmedzí hovoríme o štúrovcoch. Preto bolo nutné vytvoriť časovú priamku, v ktorej prehľadne nájdete všetky skutočnosti. Chronologické a ideové obdobie tak obsahuje 131 rokov a biografické je obmedzené na 116 rokov, kedy môžeme tvrdiť, že takáto generácia na Slovensku fungovala.

10. FILOZOFICKÉ PRÚDY OVPLYVŇUJÚCE ŠTÚROVCOV

Skúmaním historicko-filozofického kontextu zisťujeme, že štúrovcov počas ich 116 ročného života ovplyvňovalo v ich filozofickom myslení najmä filozofia Hegela, Herdera, osvietencov, iných filozofických mysliteľov a vtedajšia spoločenská situácia.

11. DRUHÁ KAPITOLA

Druhá kapitola sa upriamila a obhajovala jednotlivé kategórie národa a národnej identity v štúrovskej filozofii. Dopodrobna boli rozobrané kategórie národa a národnej identity, vďaka čomu je čitateľovi ponúknutý prvýkrát pohľad na štúrovskú filozofiu na základe kategórií a s týmto pokusom vysvetliť ich filozofiu som sa pri skúmaní ich diel nestretol. Filozofia štúrovcov bola prezentovaná viacerými filozofmi vo viacerých obdobiach slovenských dejín, niekedy viac, niekedy menej poznačená režimom. V kapitole hľadáme na štúrovcov komplexne, od prvej Československej republiky, po socialistické zriadenie, po súčasnosť. Za základné kategórie národnej identity štúrovcov považujeme v rigoróznejšej práci náboženstvo, ducha človeka a srdce. Kategórie národnej identity nachádzame prevažne v ich tvorbe a osobnom živote, preto je druhá kapitola naviazaná na druhú prílohu, v ktorej nájdeme výroky štúrovcov, na základe ktorých obhajujeme svoje tvrdenia.

12. VÝROKY ŠTÚROVCOV

Náročným ale za to veľmi obohacujúcim bol výskum v dielach štúrovcov. Od printových po elektronické vydania ich výrokov práca poskytuje pohľad na unikátnych 859 výrokov štúrovcov. Zároveň odkazuje na dielo a rok vydania tohto diela.

13. TRETIA KAPITOLA

Tretia kapitola rigorózne práce dala odpovede na celkové chápanie národa a národnej identity a dotkla sa i komparácie jednotlivých ideí predstaviteľov štúrovcov. Pamätajúc na zistené skutočnosti spomínané v práci tu nachádzame vrchol celého nášho výskumu, ktorý sa do hĺbky venuje svetonázoru a formovania ich osobnosti, čo malo vplyv i na slovenské dejiny. Štúrovo myslenie v otázkach národa i jeho angažovanosť za vznik slovenského národa sa postupne formovali a vyvíjali. Počas svojho života Štúr videl ako veľkú prekážku predovšetkým v konfesionalnej rozpoltenosti kresťanstva a chápaní národa, ktorého náboženské spory nevedli k spoločnému cieľu za štát pre všetkých Slovákov, bez rozdielu kresťanskej konfesie. Formovanie národnej filozofie u štúrovcov, ktoré trvalo viac ako storočie vyústilo až do revolučných období, počas ktorých Štúr dospieva k názoru, že je potrebné v mnohom odmietnuť západ a prijať východné chápanie národa. Ľudovít Štúr sa najprv usiloval definovať jazykové a mentálne hranice národa, ako aj samotnú „slovenskosť“. Následne sa snažil vymedziť náš národ, predovšetkým cez uzákonenie slovenského jazyka, ako životaschopného voči maďarskému a českému jazyku. Pre štúrovcov bol v mnohom jednotný slovenský národ riešením sporov. Štúr riešil i niekoľko dilem, a to predovšetkým vzhľadom na budovanie národa. Či sa do tohto nového štátu máme vybrať samostatne alebo s Čechmi, ale i v dileme, či podporiť alebo nepodporiť Maďarov proti Viedni. Zaujímavou skutočnosťou ostáva, že Štúr bol človek, ktorý patril ku evanjelickej cirkvi, žil na území s prevahou katolíckej cirkvi a vo svojich spisoch obdivuje národnosť a štruktúry cirkvi pravoslávnej. V jeho osobe badáme rozbroj ale i zjednotenie celej filozofie tohto obdobia slovenských dejín, ktorého dedičstvo je naším každodenným životom, životom Slovákov a Sloveniek.

14. ZDROJE O ŠTÚROVCOCH

Práca neostáva len pri výskume minulosti, ale venuje sa i budúceму ďalšiemu výskumu, preto v nej nájdeme aj rozdelenie dostupnej literatúry do štyroch okruhov.

15. NÁVRHY A ODPORÚČANIA

Prínosom rigorózneho práce je pre čitateľa komplexné delenie štúrovskej filozofie. Práca je súhrnom doteraz neucelených národno-formačných ideí, ktoré vyústili až do spoločnej snahy Čechov a Slovákov po vlastnom štáte a vlastnej štátnosti.

Výnimočnosťou práce sú spomínané prílohy, v ktorých čitateľ nájde súhrn štúrovskej epochy od jej historického začlenenia po príklady z ich filozofickej, literárnej a najmä pronárodnej tvorby a tretia príloha poskytuje zoznam ďalšej literatúry, ktorá rozvíja tento výskum štúrovcov a z ktorých zdrojov sme i my čerpali.

Navrhujem prácu prepracovať v spolupráci s viacerými súčasnými filozofmi zaoberajúcimi sa štúrovskej filozofiou. Ponúknuť ju v dostupnej forme čitateľom či už v printovej alebo elektronickej verzii. Filozofická epocha štúrovcov si zaslúži našu pozornosť a úctu.

16. IMRICH DEGRO

Školiteľ doktor Imrich Degro prácu hodnotil 94 bodmi hodnotením A. Odpoviem v krátkosti na položenú otázku: Štúr videl identitu národa v spoločnom náboženstve, jazyku, území, kultúre a hospodárskom živote. Spojenie kresťanského Boha s národom je špecifickým spojením, ktoré sa nachádza u všetkých štúrovcov a toto tvrdenie zastáva i príloha rigorózneho práce, kde v mnohých národných výrokoch štúrovcov nachádzame i odkaz na Boha a vieru. Ľudovít Štúr sa najprv usiloval definovať jazykové a mentálne hranice národa, ako aj samotnú „slovenskosť“. Následne sa snažil vymedziť náš národ, predovšetkým cez uzákonenie slovenského jazyka, ako životaschopného voči ostatným slovanským národom, ktoré svoj jazyk v tej dobe už mali kodifikovaný.

17. ŠTEFAN LENCÍŠ

Oponent profesor Štefan Lenčíš prácu hodnotil 97 bodmi hodnotením A. Odpoveď na položené otázky: Formovanie moderného slovenského národa alebo slovenské národné obrodenie prebiehalo od osemdesiatych rokov osemnásteho storočia po revolúciu v rokoch 1848 až 1849. Tento proces sa spravidla delí na tri fázy. Prvá fáza, v ktorej hlavnú rolu zohrali Bernolákovci prebiehala v rokoch 1780 až 1820 a jej hlavným cieľom bola osveta ľudu a vytvorenie spisovného jazyka. Druhá fáza trvala od roku 1820 po rok 1835 a jej hlavnými predstaviteľmi boli Ján Kollár a Pavol Jozef Šafárik. Hlavným cieľom v druhom období bolo vytvorenie spolupráce so slovanskými národmi. Tretia fáza prebiehala v rokoch 1835 až 1848 a do nej zaradzujeme Štúrovcov, ktorý svoj boj o národnú identitu nasmerovali na pozdvihnutie kultúrnych a politických práv a vytvorenie spisovného jazyka.

Národná identita počas formovania slovenského národa stála na spomínaných pilieroch: osveta ľudu, spolupráca so slovanskými národmi, kultúrne a politické práva a spisovný jazyk. Rigorózna práca prehľadne rozdeľuje kategórie národa (územie, jazyk, kultúra, hospodársky život) a národnej identity (náboženstvo, duch človečenstva, srdce).

18. – 19. GABRIEL RAGAN

Oponent profesor Gabriel Ragan prácu hodnotil 80 bodmi hodnotením C. **Vyjadrenie autora:**

K práci: Pripomienka zo str. 49: Áno, je to pravda, myslené to bolo skôr tak, že sa jednalo o reč, ktorá bola obom národom známa. Doteraz sú česky znejúce slová v evanjelických bohoslužbách. Pripomienka zo strany 56: Ide o špecifické prehĺbenie tematiky srdca v slovanských textoch. Pripomienka zo strany 71: Áno, je to tak. Prevzaté bolo staré označenie, podľa použitej literatúry. Pripomienka zo strany 75: Nuž, prepočítal som sa, boli to štyri kategórie.

K otázkam: 1. Slovník používaný v práci je v značnej miere používaný zastaralo a som si toho vedomý. Pri každom z odstavcov, kde bol citovaný či parafrázovaný text z obdobia socializmu som sa snažil nadviazať v nasledujúcom texte na ďalšiu novodobejšiu literatúru, či bližšie tento text vysvetliť. 2. Máte pravdu, pri jednej z revízií textu som upravoval poznámky pod čiarou. Je dosť možné, že som jeho meno doplnil zle. Ostatné bibliografické údaje sú v poriadku. 3. Na strane 17 je spomínaný profesor Ľudovíta Štúra, tak na strane 49 je spomínaný rímskokatolícky duchovný, cirkevný hodnostár a prekladateľ.

20. POĎAKOVANIE

Ďakujem Vám za Vašu pozornosť! Verím, že sa Vám práca i napriek zisteným nedostatkom páčila.